

‘Inspanning gehele k

Algemeen

[Jacqueline Wijbenga]

Nederland produceert teveel fosfaat, veel te veel. Als daarin niet snel verandering komt, dreigt staatssecretaris Henk Bleker met harde maatregelen, zoals het invoeren van dierrechten. “Zover mag het niet komen”, vindt de werkgroep fosfaatreductie. Via het voerspoor moet dit jaar nog een substantiële reductie van 10 miljoen kilo worden gerealiseerd.

“Een reductie van het fosfaatgebruik met 10 procent in de rundveehouderij is technisch en economisch haalbaar”, betoogt Han Swinkels.

De maximaal toegestane fosfaatproductie voor alle dierlijke sectoren in Nederland bedraagt 172 miljoen kilo per jaar. Deze norm is de afgelopen jaren (2008 en 2009) overschreden. “Met maar 1 tot 2 procent, maar het is teveel”, stelt Han Swinkels, projectmanager van de werkgroep fosfaatreductie. De schatting is dat het fosfaatoverschot in 2015

oploopt naar 50 miljoen kilo per jaar als er niet wordt ingegrepen. Staatssecretaris Henk Bleker kondigde in een bijeenkomst voor melkveehouders in Leeuwarden aan, dat hij het zover niet laat komen. “Ik geef de sector dit jaar de ruimte oplossingen te vinden. Daarover heb ik bindende afspraken gemaakt. Lukt het niet in 2011 de afge-

sproken doelen te bereiken, dan zal de overheid maatregelen nemen.” Bleker sluit daarbij niet uit dat invoering van dierrechten een van de mogelijkheden is. “En daar mogen we het niet op laten aankomen”, vindt Peter Brouwers, namens LTO betrokken bij het project en voorzitter van de werkgroep. Volgens Brouwers is voor het behalen van de afgesproken doelen een gezamenlijke inspanning van alle ketenpartijen vereist. “Daar moeten we geen van allen voor wegllopen.”

Drie sporen

Voor het terugbrengen van het fosfaatoverschot zet de werkgroep in op drie sporen: export van mest en fosfaat, mestbewerking en -verwerking en het voerspoor. Met dit laatste verwachten de

e keten vereist'

Fosfaatreductie via voerspoor noodzakelijke eerste stap

partijen op korte termijn de snelste resultaten te behalen. "We streven naar een reductie van 10 miljoen kilo fosfaat in 2011 en nog eens zoveel in 2013", aldus Swinkels. Dit resultaat moet met name worden gerealiseerd door de varkens- en melkveehouderij; beide sectoren worden verantwoordelijk voor de helft. "De pluimveesector heeft al een grote inspanning geleverd als het gaat om fosfaatbenutting en loopt bovendien voorop in mestbewerking en -verwerking", licht Swinkels toe. Aan het terugdringen van het fosfaatgebruik heeft de werkgroep wel voorwaarden gesteld. Zo moet het onder andere economisch haalbaar zijn, geen risico's hebben voor diergezondheid en -welzijn en moet er worden gewerkt met een eenvoudige rekenmethodiek voor het monitoren van de vorderingen. "We hebben ervoor gekozen aansluiting te zoeken bij de WUM-methodiek, zodat we kunnen uitgaan van bestaande gegevens."

Benutting

Van de drie sporen is de verwachting dat het voerspoor op korte termijn het grootste effect kan hebben. Voorwaarde die daaraan is gesteld, is dat fosfaatarme voeders beschikbaar zijn en dat er niet wordt gesleuteld aan de hoeveelheid verteerbaar fosfaat in de voeders. "Het belangrijkste sturingsprincipe is betere fosfaatbenutting", aldus Swinkels. "Als er beter beschikbaar fosfaat in het voer zit, kan het voer minder fosfor bevatten." Er wordt daarbij niet alleen gekeken naar het krachtvoer, maar ook naar ruwvoer en bijproducten die op veehouderijbedrijven worden ingezet. Vooralsnog wordt van veehouders een vrijwillige inspanning gevraagd. LTO en Nevedi hopen dat door goede voorlichting boeren zullen inzien dat zij een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het afwenden van overheidsmaatregelen.

Voor varkenshouderijbedrijven is een P-toets ontwikkeld waarmee het fosfaatgebruik inzichtelijk wordt gemaakt.

"Niet iedere individuele boer zal op zijn eigen bedrijf de noodzaak hebben van fosfaatreductie, maar het gaat hier om een hoger doel, het sectorbelang. Als Bleker daadwerkelijk dierrechten invoert, betalen alle boeren een heel hoge prijs voor hun afwachtende houding", meent Nevedi-voorzitter Henk Flipsen.

Toets

Hoewel de plannen voor de fosfaatreductie officieel op 20 april werden gepresenteerd, is er in het veld al het nodige voorwerk gedaan. Zo is er voor varkenshouderijbedrijven een zogenoemde P-toets ontwikkeld waarmee het fosfaatgebruik inzichtelijk wordt gemaakt. "Deze toets is door voervoerlichters al op verschillende bedrijven uit-

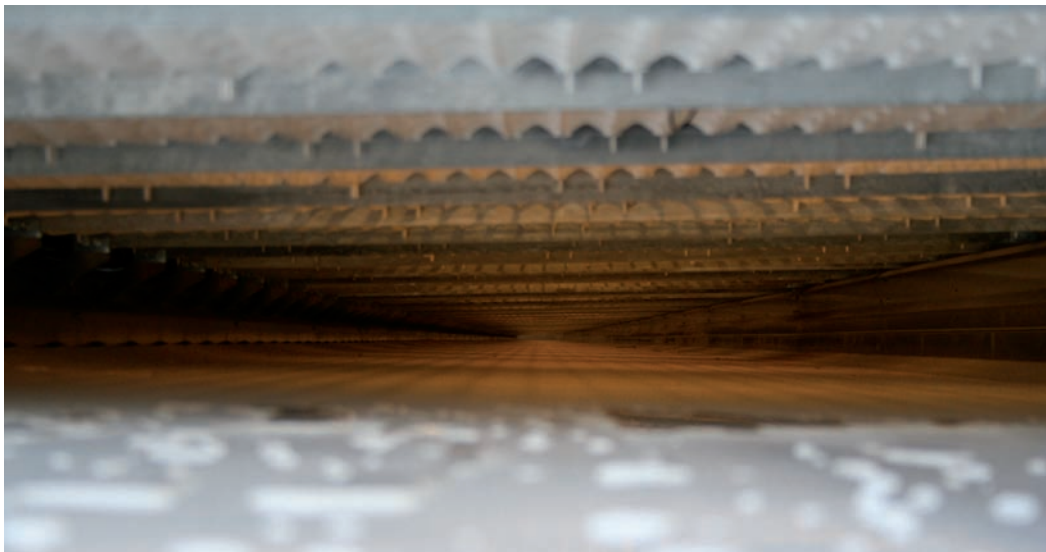
gevoerd. Op basis van de uitkomsten van die toets kan worden gekeken waar op het betreffende bedrijf winst te halen is bij het fosfaatgebruik", licht Swinkels toe. Naast het gebruik van fosfaatarme voeders, zijn er volgens hem ook managementmaatregelen te treffen die de fosfaatbenutting ten goede komen. Ook in de rundveehouderij is de 10 miljoen kilo fosfaatreductie realiseerbaar door betere benutting van het beschikbare fosfaat en daardoor minder fosfaat in het voer. "Een reductie van het fosfaatgebruik met 10 procent is technisch en economisch haalbaar", betoogt Swinkels. "Bedrijven die al gebruikmaken maken van de bedrijfsspecifieke excretie, BEX, zien al dat het verlagen van de fosfaataanvoer hen een econo-

>>>

	P-benutting 2007-2009	Streefwaarden 2011	Streefwaarden 2013
Opfokzeugen	0,34	0,36	0,38
Zeugen en biggen	0,37	0,40	0,43
Vleesvarkens	0,41	0,44	0,47
Dekberen	0,12	0,12	0,12

>> 'Inspanning gehele keten vereist'

"Het inzetten van het voerspoor ontslaat de keten niet van de verplichting snel werk te maken van mestverwerking", aldus Peter Brouwers.

misch voordeel oplevert." De uitdaging is vooral om de niet-BEX-bedrijven te overtuigen van de toegevoegde waarde. "Voor hen is nut en noodzaak van de fosfaatreductie minder duidelijk. Dat vraagt een sterke communicatie-inspanning van onze kant", aldus Brouwers.

Prijs

De reductie die via het voerspoor kan worden gehaald, levert het snelst resultaat, maar heeft wel een prijs. "Dan praat je over dubbeltjes, maar alternatieven zoals mestverwerking en bewerking zijn duurder", stelt Flipsen. Die hogere kostprijs voor het voer zit onder andere in een andere samenstelling van het voer. Dit zou in de praktijk volgens nutritionisten kunnen leiden tot ongewenste verschuivingen in grondstofgebruik. "Om fosfaatreductie te realiseren wordt raap bijvoorbeeld vervangen door soja, terwijl we in het kader van duurzaamheid juist proberen soja minimaal in te zetten", stelt een onafhankelijk nutritionist. Flipsen stelt dat de industrie zich bewust is van dergelijke

ontwikkelingen en er bij de veranderende samenstelling dus rekening mee moet houden dat bij het oplossen van een probleem geen ander probleem ontstaat. "Maar ik ga ervan uit dat mocht er bijvoorbeeld meer soja nodig zijn, onze leden dan zullen kiezen voor gecertificeerde soja en op die manier de duurzaamheid borgen."

Bijproducten

Ook het fosfaatgehalte in ruwvoer en bijproducten wordt een aandachtspunt. Volgens Swinkels bevat een aantal bijproducten relatief veel fosfaat en rekent het dus ongunstig in rantsoenen die worden samengesteld met als doel fosfaatreductie. Hij verwacht dat de toeleverende industrie zal inspelen op de veranderende vraag uit de veehouderij en mogelijk maatregelen neemt om de fosfaatgehalten in bijproducten te verlagen. Volgens OPNV-voorzitter Roelof de Weerd zal daarvan geen sprake zijn. "De suggestie dat fosfaatgehalten in onze producten eenvoudig zijn te sturen, is niet juist. Het fosfaat is van natu-

re aanwezig in de veelal agrarische grondstoffen die we inzetten en komt als zodanig in onze eindproducten. Processen om fosfaat te verwijderen zijn kostbaar." De Weerd verwacht dat bij een te sterke waarde- of prijsdaling van een vochtrijk product alternatieve afzetkanalen worden gezocht. "Hierbij valt te denken aan drogen, of aan toepassing voor de co-vergisting. Voor beide geldt dat het fosfaatgehalte niet wordt verlaagd, maar eventueel de droge grondstof kan worden geëxporteerd."

Haalbaar

Hoewel het jaar al bijna voor een derde om is, verwachten de initiatiefnemers dat de dierlijke sectoren in staat zijn de doelstelling voor 2011 te halen. Veel zal afhangen van de bereidheid van veehouders om hun steentje bij te dragen, maar daarover is Brouwers hoopvol gestemd. "Zeker, het vraagt veel van ons allen om goed te communiceren en te zorgen voor bewustwording. Maar als boeren inzien dat het Bleker menens is, ben ik ervan overtuigd dat ze vrijwillig zullen meewerken." Die boeren die zich niet over de streep laten trekken, zullen op bedrijfsniveau met boetes worden geconfronteerd. "Iedere bijdrage is vrijwillig, maar niet vrijblijvend", stelt Brouwers.

De verordening die het opleggen van boetes mogelijk maakt, moet echter nog worden opgesteld door het Productschap Diervoeder. De verwachting is dat die niet meer op tijd in werking treedt om nog in 2011 tot sancties te kunnen overgaan. "Maar vanaf 2012 zal via de verordening verplichte fosfaatreductie kunnen worden afgedwongen", stelt Swinkels. Daarnaast zullen alle betrokkenen blijven inzetten op de ontwikkeling van de andere twee sporen: mestexport en mestbewerking en -verwerking. "De drie sporen staan niet los van elkaar. Het inzetten van het voerspoor ontslaat ons niet van de verplichting om ook snel werk te maken van mestverwerkingsinitiatieven", aldus Brouwers, die aangeeft dat onder andere de ZLTO werkt aan dergelijke projecten. "We streven op termijn naar een kunstmestvrije veehouderij, maar dat vraagt nog wel de nodige inspanningen van overheid en bedrijfsleven." ■

OPNV geen deelnemer convenant fosfaatreductie

Hoewel het OPNV het initiatief van fosfaatreductie in de dierlijke productieketen op zich ondersteunt, heeft de organisatie het nu getekende convenant niet meeondertekent. "Wij hadden graag gezien dat dit initiatief was opgepakt door het Productschap Diervoeder, zodat de mogelijkheden of onmogelijkheden van andere partijen in de diervoederketen in de aanpak voldoende worden meegenomen. Het voorstel gericht op het voerspoor dat er nu ligt, heeft volgens ons mogelijk een te grote impact op individuele producten en producenten en dat aspect is niet meegenomen bij het vaststellen van dit convenant", aldus OPNV-voorzitter Roelof de Weerd.

